

۱۲ د سوالات و مسائل

۱-۱۲ تفاوت بین اقلام زیر را شرح دهید:

* (الف) رسوب کلوییدی و بلوری.

(ب) روش رسوبگیری وزنی و روش تبخیر وزنی.

* (ج) رسوبگیری و همرسوبی.

(د) لخته شدن و والختی یک کلویید.

* (ه) محبوس و تشکیل بلور مختلط.

(و) هسته‌زایی و نمو ذره.

۲-۱۲ موارد زیر را تعریف کنید:

* (الف) هضم.

(ب) جذب سطحی.

* (ج) تبلور مجدد.

(د) رسوبگیری از محلول همگن.

* (ه) لایه یون مخالف.

(و) مادر آب.

* (ز) ابر سیری.

* ۳-۱۲ مشخصات ساختاری یک عامل کی‌لیت‌ساز چیست؟

۴-۱۲ چگونه ابر سیری نسبی می‌تواند طی تشکیل رسوب تغییر کند؟

* ۵-۱۲ یک محلول آبی حاوی NaNO_2 و KBr است. یون برمید

به صورت AgBr با افزایش AgNO_3 رسوب داده می‌شود. بعد از

اینکه مقداری اضافی از عامل رسوب‌دهنده اضافه شد

(الف) بار سطح ذرات کلوییدی لخته شده چیست؟

(ب) منبع بار چیست؟

(ج) چه یونی لایه یون مخالف را می‌سازد؟

۶-۱۲ روشی پیشنهاد کنید که توسط آن بتوان Ni^{2+} را به صورت

NiS به طور همگن رسوب داد.

* ۷-۱۲ والختی چیست و چگونه می‌توان از آن دوری جست؟

۸-۱۲ روش رسوبگیری برای جداسازی K^+ از Na^+ و Li^+ پیشنهاد

کنید.

۹-۱۲ معادله‌ای بنویسید که چگونه جرم مورد بررسی را می‌توان

به جرم جسم توزین شده در طرف راست تبدیل کرد:

جسم مورد بررسی	جسم توزین شده	جسم مورد بررسی	جسم توزین شده
SO_2 (الف)*	BaSO_4 (و)	MnCl_2	Mn_2O_3
Mg (ب)*	$\text{Mg}_2\text{P}_2\text{O}_7$ (ز)	PbO_2	PbO
In (ج)*	In_2O_3 (ح)	$\text{U}_2\text{P}_2\text{O}_{11}$	P_2O_5
K (د)*	K_2PtCl_6 (ط)*	$\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$	B_2O_3
CuO (ه)*	$\text{Cu}_2(\text{SCN})_2$ (ی)	Na_2O	†

† $\text{NaZn}(\text{UO}_2)_2(\text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2)_4 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$

* ۱۰-۱۲ مورد عمل قرار دادن نمونه 2500°C گرمی از پتاسیم کلرید

ناخالص با مقداری اضافی از AgNO_3 به تشکیل 2912g از

AgCl منجر شد. درصد KCl در نمونه را حساب کنید.

۱۱-۱۲ آلومینیم در نمونه 910°C گرمی از آمونیوم آلومینیم سولفات با

آمونیاک آبی به صورت $\text{Al}_2\text{O}_3 \times \text{H}_2\text{O}$ آبدار رسوب داده شد. رسوب

صاف و در 1000°C تا به دست آوردن Al_2O_3 بی‌آب افروخته شد

که وزنی برابر 1g 200°C داشت. نتایج این تجزیه را برحسب اقلام زیر

بیان کنید:

(الف) $\% \text{NH}_4\text{Al}(\text{SO}_4)_2$

(ب) $\% \text{Al}_2\text{O}_3$

(ج) $\% \text{Al}$

* ۱۲-۱۲ چه جرمی از $\text{Cu}(\text{IO}_3)_2$ می‌تواند از 500g از

$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ تشکیل شود؟

۱۳-۱۲ چه جرمی از KIO_3 برای تبدیل مس در 2000g از

$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ به $\text{Cu}(\text{IO}_3)_2$ لازم است؟

* ۱۴-۱۲ چه جرمی از AgI می‌تواند از نمونه 512°C گرمی با عیار

$20\% \text{AlI}_3$ تولید شود؟

۱۵-۱۲ رسوبهای به‌کار گرفته شده در تعیین وزنی اورانیم عبارت‌اند از

$\text{Na}_2\text{U}_2\text{O}_7$ (634g/mol)، $(\text{UO}_2)_2\text{P}_2\text{O}_7$ (714g/mol)

و $\text{V}_2\text{O}_5 \cdot 2\text{UO}_2$ (753g/mol). کدام یک از این شکل‌های توزینی

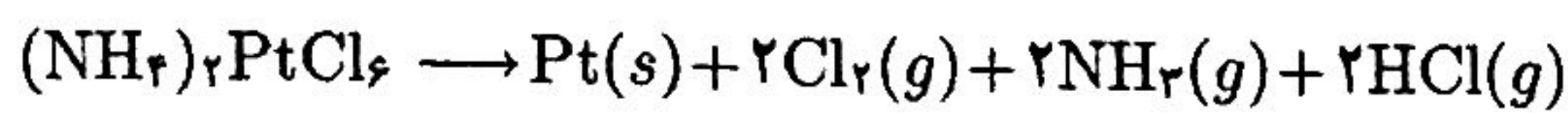
بزرگترین جرم رسوب را از یک مقدار معین اورانیم به دست می‌دهد؟

۱۶-۱۲ نمونه 8102°C گرمی از $\text{Al}_2(\text{CO}_3)_3$ ناخالص با HCl

تجزیه شد؛ CO_2 آزاد شده روی کلسیم اکسید جمع‌آوری شد و وزن آن

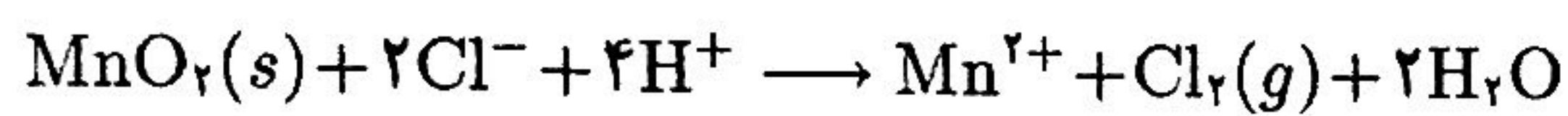

رسوب در اثر افروزش تجزیه می‌شود و محصولات گازی و پلاتین فلزی به دست می‌دهد:

در صورتی که ۲۱۱۵g رسوب به ۴۶۹۳g پلاتین منجر شود، درصد آمونیاک در نمونه را حساب کنید.

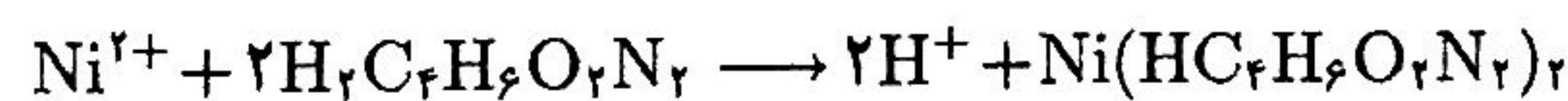
۱۲-۲۳ بخش ۶۴۴۷ گرمی از منگنز دیوکسید به محلولی اسیدی افزوده شد که در آن ۱۴۰۲g از نمونه حاوی کلرید حل شده بود. آزاد شدن کلر در نتیجه واکنش زیر انجام شد:

بعد از کامل شدن واکنش، اضافی MnO_2 با صاف کردن، شستن و توزین برابر با ۳۵۲۱g رسوب به دست آمد. نتایج این نتیجه را برحسب آلومینیم کلرید بیان کنید.

*۱۲-۲۴ یک سری از نمونه‌های سولفات به وسیله رسوبگیری به صورت $BaSO_4$ مورد تجزیه قرار گرفت. در صورتی که بدانیم میزان سولفات در این نمونه‌ها در گستره ۲۰٪ و ۵۵٪ قرار دارد، چه حداقل جرمی از نمونه باید برداشت تا مطمئن شد که جرم رسوب کوچکتر از ۲۰g رسوب تولید نخواهد شد؟ در صورتی که این کمیت از نمونه برداشته شود؛ ماکسیمم وزن رسوب چه خواهد بود؟

۱۲-۲۵ افزودن دی‌متیل گلی‌اکسیم، $H_2C_4H_6O_2N_2$ ، به محلول حاوی یون نیکل (II) برای تولید رسوب:

نیکل دی‌متیل گلی‌اکسیم رسوبی حجیم است که چنانچه بزرگتر از ۱۷۵ mg باشد به سهولت مورد دستکاری قرار نمی‌گیرد. مقدار نیکل در یک نوع از آلیاژ مغناطیس طبیعی در گستره ۲۴٪ و ۳۵٪ قرار دارد. در تجزیه این آلیاژها برای نیکل، اندازه نمونه‌ای را که نباید از مقدار ذکر شده فراتر رود محاسبه کنید.

*۱۲-۲۶ کارایی یک کاتالیزگر به شدت به محتوای زیرکونیم آن وابسته است. ماده اولیه برای این رسوبگیری به صورت پیمانهای به دست می‌آید که عیار آن بین ۶۸٪ و ۸۴٪ از $ZrCl_4$ است. تجزیه روزمره مبتنی بر رسوب دادن $AgCl$ عملی است و مشخص شده است که هیچ منبع کلرید دیگری بجز $ZrCl_4$ در نمونه وجود ندارد.

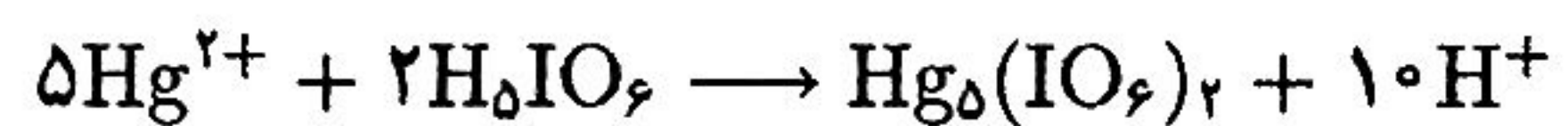
۵۱۵g رسوب بود. درصد آلومینیم در نمونه را حساب کنید.

۱۲-۱۷ هیدروژن سولفید در نمونه ۷۵ گرمی از نفت خام به وسیله تقطیر خارج و در محلولی از $CdCl_2$ جمع‌آوری شد. سپس CdS رسوب داده شده صاف، شسته و به $CdSO_4$ افروخته شد. در صورتی که جرم $CdSO_4$ بازیافته ۱۱۷g رسوب باشد، درصد H_2S را حساب کنید.

*۱۲-۱۸ نمونه ۲۱۲۱ گرمی از یک ترکیب آلی در جریانی از اکسیژن سوخته و CO_2 تولید شده در محلولی از باریم هیدروکسید جمع‌آوری شد. در صورتی که جرم $BaCO_3$ تشکیل شده ۶۰۰۶g رسوب باشد، درصد کربن در نمونه را حساب کنید.

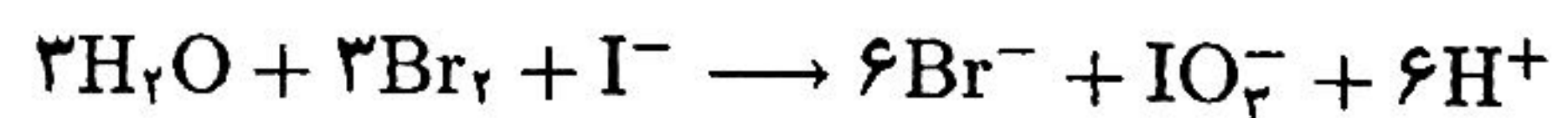
۱۲-۱۹ نمونه ۵۰۰۰ گرمی از آفت‌کش با سدیم فلزی در الکل تجزیه و یون کلرید آزاد شده به صورت $AgCl$ رسوب داده شد. نتایج این تجزیه را برحسب درصد $DDT (C_{14}H_9Cl_5)$ مبتنی بر بازیابی $AgCl$ بیان کنید.

*۱۲-۲۰ جیوه در نمونه ۸۱۴۲ گرمی با مقداری اضافی از پاراپریدیک اسید، H_5IO_6 ، رسوب داده شد:

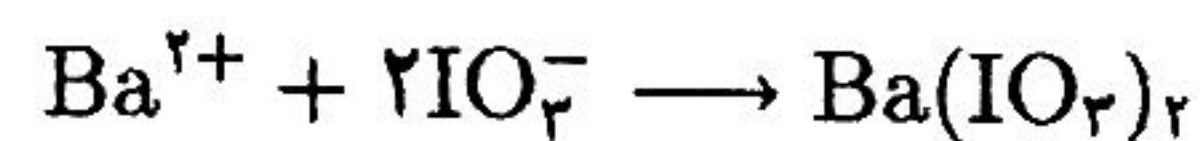

رسوب صاف، تا عاری از عامل رسوب‌دهنده شسته، خشک و وزن شد که جرم آن ۴۱۱۴g رسوب بود. درصد Hg_2Cl_2 در نمونه را حساب کنید.

۱۲-۲۱ یدید در نمونه‌ای که همچنین حاوی کلرید بود توسط عمل با مقداری اضافی از برم به یدات تبدیل شد:

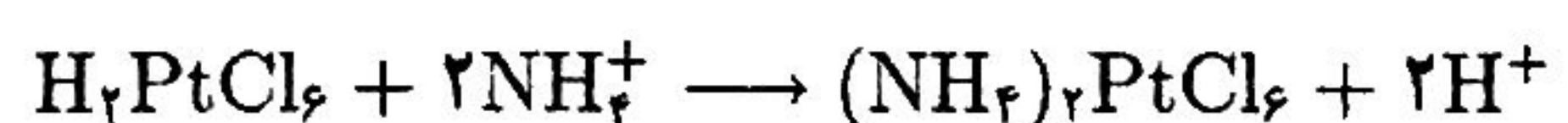

برم مصرف نشده با جوشاندن خارج شد؛ مقداری اضافی از یون باریم افزوده شد تا یدات رسوب دهد:

در تجزیه نمونه ۱۹۷ گرمی، ۶۱۲g رسوب یدات به دست آمد. نتایج این تجزیه را به صورت درصد پتاسیم یدید بیان کنید.

*۱۲-۲۲ نیتروژن آمونیاکی را می‌توان توسط عمل نمونه با کلروپلاتینیک اسید تعیین کرد؛ محصول آمونیوم کلروپلاتینات کم محلول است:

۱۲-۳۳ هنگامی که ۱۰۰ mL از محلول حاوی ۵۰۰ g از K_2CrO_4 با ۱۰۰ mL از محلول حاوی ۳۰۰ g از $AgNO_3$ مخلوط شد، رسوب قرمز روشن Ag_2CrO_4 به دست آمد.

(الف) با فرض اینکه انحلالپذیری Ag_2CrO_4 ناچیز است، جرم رسوب را محاسبه کنید.

(ب) جرم ترکیب واکنش نداده باقیمانده دو محلول را محاسبه کنید.

۱۲-۳۴ مسئله چالشی. هنگامی که برخی از مواد شیمیایی مجاری ادرار در اوره خیلی غلیظ شوند، سنگ تشکیل می‌شود. تاکنون متداولترین سنگهای کلیوی از کلسیم و اکسالاتها تشکیل می‌شوند. معلوم شده است که منیزیم از تشکیل سنگهای کلیوی جلوگیری می‌کند.

(الف) انحلالپذیری کلسیم اکسالات ($C_2C_2O_4$) در اوره $9 \times 10^{-5} M$ است. حاصلضرب انحلالپذیری K_{sp} ، CaC_2O_4 در اوره چیست؟

(ب) انحلالپذیری منیزیم اکسالات (MgC_2O_4) در اوره $0.093 M$ است. حاصلضرب انحلالپذیری، K_{sp} ، $Mg_2C_2O_4$ در اوره چیست؟

(ج) غلظت کلسیم در اوره تقریباً $5 mM$ است حداکثر غلظت اکسالات چه باشد تا رسوب CaC_2O_4 تشکیل نشود؟

(د) pH اوره شیئی A برابر ۵٫۹ است. چه کسری از کل اکسالات C_T به صورت یون اکسالات، $C_2O_4^{2-}$ ، در $pH = 5.9$ وجود دارد؟ مقادیر K_a اکسالیکی اسید در آب و در اوره برابر است.

راهنمایی: نسبت $[C_2O_4^{2-}]/c_T$ را در $pH = 5.9$ به دست آورید. (ه) در صورتی که غلظت کل اکسالات در اوره شیئی A برابر با $15.0 mM$ باشد، آیا باید رسوب کلسیم اکسالات تشکیل شود؟

(و) در واقع، شیئی A نشانه‌ای از وجود بلورهای کلسیم اکسالات در اوره نشان نمی‌دهد. یک دلیل پذیرفتنی برای این مشاهده بیاورید.

(ز) چرا منیزیم از تشکیل بلورهای CaC_2O_4 جلوگیری می‌کند؟ (ح) چرا به بیماران با سنگ کلیوی CaC_2O_4 گفته می‌شود مقدار زیادی آب بنوشند؟

(ط) کلسیم و منیزیم در نمونه اوره به صورت اکسالات رسوب مختلطی از CaC_2O_4 و MgC_2O_4 به دست آمد و با روش گرماوزنی تجزیه شد. مخلوط رسوب برای تشکیل $CaCO_3$ و MgO گرما داده شد. وزن این مخلوط دوم $433 g$ بود. بعد از افروزش برای تشکیل CaO و MgO ، وزن جامد حاصل $285 g$ بود. جرم Ca در نمونه اولیه چیست؟

(الف) چه جرمی از نمونه برداریم تا مطمئن شویم که وزن رسوب $AgCl$ حداقل $400 g$ باشد؟

(ب) در صورتی که این جرم نمونه را به کار ببریم، چه وزنی از $AgCl$ در این تجزیه را باید انتظار داشته باشیم؟

(ج) برای ساده‌سازی محاسبات، چه جرمی از نمونه باید برداریم تا درصد $ZrCl_4$ فراتر از جرم $AgCl$ تولید شده باشد؟

۱۲-۲۷ نمونه $8720 g$ گرمی از یک مخلوط حاوی تنها سدیم برمید و پتاسیم برمید $1505 g$ رسوب نقره برمید به دست می‌دهد. درصد دو نمک در نمونه چیست؟

۱۲-۲۸ یک نمونه $6407 g$ گرمی حاوی یونهای یدید و کلرید یک رسوب نقره هالیدی با وزن $4430 g$ به دست داد. سپس این رسوب به شدت در جریانی از گاز Cl_2 گرما داده شد تا AgI را به $AgCl$ تبدیل کند؛ پس از کامل شدن این عمل، وزن رسوب $3181 g$ به دست آمد. درصد کلرید و یدید در نمونه را حساب کنید.

۱۲-۲۹ فسفر در نمونه $1969 g$ گرمی به صورت $(NH_4)_2PO_4 \cdot 12MoO_3$ رسوب داده شد. این رسوب صاف، شسته و سپس در اسید حل شد. عمل محلول حاصل با اضافی Pb^{2+} به تشکیل $2554 g$ از $PbMoO_4$ منجر شد. نتایج این تجزیه را برحسب درصد P_2O_5 بیان کنید.

۱۲-۳۰ چند گرم CO_2 از $1500 g$ نمونه‌ای که درصد جرمی آن نسبت به $MgCO_3$ ، 38% و نسبت به K_2CO_3 ، 42% است، متصاعد می‌شود؟

۱۲-۳۱ یک نمونه $6881 g$ گرمی حاوی منیزیم کلرید و سدیم کلرید در آب کافی حل شد تا $500 mL$ محلول به دست آید. تجزیه برای محتوی کلرید $500 mL$ به تشکیل $3923 g$ رسوب $AgCl$ منجر شد. منیزیم موجود در $500 mL$ دیگر به صورت $MgNH_4PO_4$ رسوب داده شد؛ بر اثر افروزش، $1796 g$ از $Mg_2P_2O_7$ به دست آمد. درصد $NaCl$ و $MgCl_2 \cdot 6H_2O$ در نمونه را حساب کنید.

۱۲-۳۲ یک حجم $500 mL$ میلی‌لیتری از محلول حاوی $200 g$ از $NaIO_3$ با $500 mL$ از محلول حاوی $300 g$ از $BaCl_2 \cdot 2H_2O$ مخلوط شد. با فرض اینکه انحلالپذیری $Ba(IO_3)_2$ در آب ناچیز و صرفنظرکردنی است، موارد زیر را حساب کنید:

(الف) جرم $Ba(IO_3)_2$ رسوب داده شده.

(ب) جرم ترکیب واکنش نداده باقیمانده در محلول.